ШЛЯХ ДО ВОЛІ

Щоденна газета революційних повстанців України (махновців).

Редакц. й головна контора: Катеринослав, Проспект, ч. 97 (на другому поверсі).

Ціна окремого числа:

У Катеринославі . . 2 карб. 50 коп.
Поза Катеринославом 3 „
Організаціям . . . 1 „
Повстанцям . . . . дурно.

Ч. 6 | Вівторок 2 Грудня 1919 р. | Ч. 6

Працюючі! Вогонь обгорнув всю ненависну будову контр-революції. Киньмо кожен з нас оберемок палива в цю пожежу й станьмо до будування своєї вільної оселі. За працю! За утворення вільного українського радянського ладу!

ТОВАРИШІ УКРАЇНЦІ!

Хто з вас обстоює, що працюючі України **самі** (а не за допомогою ріжних „варягів" та своїх хатніх „комісарствуючих") мусять дати лад і спокій **Рідному Краєві,**—надсилайте до газети „Шлях до волі" свої статті, оповідання, дописи й вірші. Умови **особисто**: від 12 до 2 годин що-дня крім неділь і свят.

Катеринослав, 2 грудня.

В устах романівських міністрів фраза: „так було,—так буде" мала крилатий вираз.

Так само, але в другім варіанті російські комуністи силкуються вселити українському повстанству думку, про те, що окрім їх, та їхніх „комісародержців" нікому неможна робити ніякого громадського почину, бо вони, мовляв, всьому „вето", всьому голова.

Сьогодня вони, „а завтра —хоч трава не рости"...

Ну та, на те в нас є Батько Махно, котрий дозволяє нахабам висловлюватися вільно, але вміє й лаяти нахаб по заслузі.

Та не в цім сила, щоб заводити гризотню. Про це вже не раз казалося на сторінках повстанської, а не партійної, преси.

Навпаки цим ми викликаємо небажані, як собі, так і громадянству наслідки.

Щоб яко-мога менш гризтися, ми не раємо лайливим це робити.

Менш критики, більш організаційної праці, а саме головне, т.т. комуністи (це до російських), будьте ласкаві, не діктуйте!

Повстанство вміє будувати своє життя, без диктатури!

Всі, хто працює на користь працюючих мас України, мусять давно це знати.

А працюючі мовчать, не диктують нікому, бо за працею їм ніколи диктувати

Так за працю ж!

Негальмуй монародньої справи!

А те що: „так було",—так не буде!

На чисту.

Коли звістки доходючих до нас газет є певні, то не можна промовчати про нову позицію добродіїв комуністів відносно партізанщини.

В ті часи, коли партізани-повстанці в тилу Денікіна як леви б'ються за певну соціалістичну (безпартійну і безвладну) революцію, - комуністи в своїй пресі знову починають пережовувати „партизанскій вопрос".

Заговорив звичайно все той же невгамовний Троцький в „Известиях", а йому, як водиться, вторять у провінціяльних часописях інші дрібні підголоски.

Достукавшись нарешті до того, про що ми попереджували багато місяців назад себто-довівши справу до реакції і не маючи сили здолати викликану ним до життя контр-революцію, більшовики міркують тепер так: „Треба признатись, що ми загубили вже Україну та ще багато де-чого. Без допомоги нам не справитися з ділом. Зараз необхідна широка праця повстанців у Денікінськім тилу. В цій партізанській боротьбі останній порятунок: на ній поламає свої зуби Денікін, і тоді знову відкриється шлях для совітської влади".

У перекладі на звичайну мову фактів це означає: „Ви, повстанці, проливаючи свою кров, бийтися в тилу з золотопогонниками, а коли ви здалаєте їх, ми знову прийдемо правити вами—правити робітниками і селянами".

До такої простої одвертости доброді правителі—комуністи ще здається не доходили. Ці патентовані керовники не можуть навіть уявити собі тої думки, що трудовий нарід починає нарешті переконуватися в тім, що йому не треба зараз ніякої влади, ніяких правителів, що йому треба взяти всю справу в свої власні руки, себто: улаштовувати та організовувати своє господарське, громадянське та культурне життя вільно за допомогою своїх життьових, здатних до праці організацій, але без політичного уряду, більш потрібного дукачам та привілейованим, клясам, задля охорони своїх маєтків та привілей аніж трудовому народові.

Керовникам—комуністам і досі мріється, що вони неначе і народилися для того, щоб прийти керувати народом, який власними руками скинув з себе тяжке ярмо влади, і своїм ке-

руванням ощасливити темний і безглуздий нарід.

Але революція йде вперед. Скинено владу, і знову виникає питання, чи вклоняться повстанці, чи вклоняться селяне і робітники ще раз цим старо-новим правителям та чи дозволять ім сісти собі на шию?

На цей раз ми маємо думку, що ні—не вклоняться і не дозволять. Ми маємо думку, що розпочата третя селянсько-повстанческа революція скине всяку владу, виведе цей народній рух на широкий шлях певного соціяльного будівництва і дасть нарешті всій революції можливість досягнути її остатачної мети—свобідного будування громадського життя за допомогою своіх власних вільних селянсько-робітничих організацій без партій, без керовничих і без влади.

Волін.

ОПЕРАТИВНИЙ ЗВІТ

Штабу Революц.-Повст. Армії України (махновців)

на 1 грудня.

На Катеринославському напрямку напружена дільність розвідчиків; ворог провадить вздовж нашого розположення гарматний та кулеметний вогонь, розпочинаючи такий часами без найменшої потреби.

Нашою розвідкою зроблено декілька вдалих вилазок.

На Кримському напрямку рідка стрілянина.

Повстанські частини продовжують просовуватись в Полтавському напрямку.

Тимч. Викон. об. Наштабарм **ТАРАНОВСЬКИЙ.**

Черговий член штабу **БЛАНК.**

Геть всякі мури й перешкоди!

2.

В сучасний мент, коли все старе, гниле, все антисоціяльне само собою падає, бо того грізно вимагає саме життя, ми з особливою обережністю повинні поставитися до такого питання, як національна культура.

Кожний нарід з наших сусідів, що раніше складали з себе великого глиняного велетня "єдину-неділиму" Російську Імперіялистичну Державу, по волі самого життя, здебільш зрозуміли, що в такім пригніченім становищі, в якім ми жили при катах Романових, коли вся Росія була „тюрмою народів“, далі—жити не можна.

Все те, що після 1917 року викликало на Україні бойню за владу й політику, а не за вільне народне економичне життя, є наслідком злої політики буржуазних пануючих верств як Російської, так само й української буржуазії.

Неминучим наслідком цієї бойні, зараз виникло на Україні загальне повстання працюючих мас, котре стихійно обгортає всю територію України и щодень, то більше захоплює все більші й більші верстви працюючого люду. Правда дрібна буржуазія, котра до останнього часу держала себе досить зрадливо до селянської бідноти та городських пригноблених робітників, зараз ніби-то в певній мірі виявляє свою згоду іти вкупі з працюючими, до остаточної перемоги над гнобителями, заявляючи, що иньшого виходу, окрім знищення всіх, хто проти трудящого селянства та робітників, вона не знає. Але це, здебільш, по одинокі заяви.

Під дрібною буржуазією, я, розумію: селян маючих не більше 15 десятин землі на сім'ю, та городських мешканців, маючих дрібні, власні будинки, котрі не перевишають вартість 15 десятин землі.

Ці дрібні власники почуваючи близький кінець перемоги повстанських мас, наперед забігають з своєю „благонадійністю“, але не прямою допомогою в боротьбі. „Благонадійність“ на словах,—звабліва, але це не певна річ для повстанців.

За останній час,—особливо в селах,—доводилося вияснювати, якої-ж саме лінії хоче триматися згадані дрібні власники?

Що до економичного питання, то при першій хоч не великій бойовій вдачі капіталистів-поміщиків, — в можливість котрої свідома більшість працюючих мас не вірить,—звичайно дрібні власники зразу виявлять збочення вправо замість допомоги.

Але відносно національно-культурного життя, усі селянські дрібні власники висловлюють своє бажання, вчити своіх дітей в школах на місцевій (материнській), українській мові. І це не диво. Життя як бідноти селянської так і заможніх селян ніколи не відривалося, що до місцевих звичаїв та, вживання однієї мови. Все це тісно зв'язано одним міцним ланцюгом.

Що до природнього становища селянської бідноти, відносно вчення в школах на українській мові, поруч з мовою російською, по бажанню самих-селян, то воно остаточно виявилось ще до царювання Петра I. Про це буде окрема справка далі, коли ця стаття буде спиратися на історичні документи минулого.

А зараз, те-ж голословно, можна заявити від імені селянських членів бувших „Просвіт' от що. Після 1917 року“, городський пролетаріят не тільки не навчився себе поважати,—бо хто не поважає иньшого, той не поважає й себе.—а навіть дозволив те, що зветься насильством. Цей пролетаріят допустив до того, що окремі губерські „комісародержці“ по волі центрального українського комісаріяту, допускали ріжні утиски, що до вільного існування „Просвіт“.

В повному зв'язку з уроками недавнього минулого, не кажучи зараз про вчинки романівських „самодержців“, життя селянських повстанців України, тоб-то мирних бідних селян, котрі в повстанні чекають від нас проводирів повстанства не слів, а діла, нагально ставить питання про національну культуру на чергу дня.

А раз це так, то вкупі з питаннями: хазяйсько-економичним, робітничим та земельним має бути обговорене і **питання про нашу національну культуру** зараз-же при першій змозі, **на першім українськім селянсько-робітничім та хозяйсько-економичнім з'їзді.**

Отже не зважаючи на завзяту, останню боротьбу на Україні, проти наших гнобителів, котра в залежности від нас самих, зможе ще й затягнутися, **життя—в усякім разі не жде.**

Свідомі частини українського працюючого селянства вимагають поставити на чергу дня це культурне питання, навіть під грім гармат. Зараз воно стає таким гострим і необхідним, як хліб і вода. Бо під час цієї руйнуючої партізанської війни, котра обхопила і заслала своїм кривавим туманом великі простори, на котрих живе Український працюючий нарід, безумовно нема проміж нас людей іншої нації, котра взяла б на себе обов'язок. підтримувати нашу національну культуру, недбаючи про збереження своєї власної.

А ми звичайно теж не беремо на себе такого обов'язку, щоб зараз дбати про культуру иньших народів, а свою власну—топтати в багно. Під грім гармат віддавати це **духовне придбання** якім-сь озброєним, новим централістам на поталу, і тим самим ховати його,—цілком свідомо і злочинно,—в труну забуття, це могло-б статися тоді коли-б нас не було в списках живих.

(Далі буде).

Х. Онеиько.

Телеграми.

Куйте залізо поки гаряче.

КАТЕРИНОСЛАВ, 1—XII, Скористувавшись з того, що денікінці зняли з північного фронту, всі свої головні сили для боротьби з революційним повстанством, червона армія, розірвавши фронт, заняла Курск веде бій біля ст. Сонцево.

(РЕТАГ).

Перехід червоної армії.

КАТЕРИНОСЛАВ, 1—XII. Червоною армією занята ст. Льгов, Бахмач та Конотоп.

(РЕТАГ).

Махновці під Помошною.

ЛИСАВЕТГРАД, 29—XI. Залишившіся в Уманському районі махновці з'організувались в бойову одиницю й заняли Пісчаний Брід Лисаветського повіту. (РЕТАГ).

Поширення повстання.

ЛИСАВЕТГРАД, 24—XI. В

районі деревень Абрамовки та Губівки, Олександрійського повіту йде гарячий бій між місцевими повстанцями та чеченцями. (РЕТАГ).

ЛИСАВЕТГРАД, 24—XI. З ранку почав долітати до міста гарматний гуркіт. Виявилося що повстанці захопивши Бобринець, роблять наступ на місто. (РЕТАГ).

ОЛЕКСАДРІЯ. 28—XI. В ночі на 27 листопаду місцеві ст. Корістівку, яку ранком вони залишили. (РЕТАГ).

Кесарево-кесареві.

Справа—найкращий іспит кожній особі, кожній групі чи партії. Історія знає чимало прикладів гарних „фраз“, ходульних виразів, не маючих за собою навіть тіні здорової практичної справи. До числа таких ходульних виразів належить більшевицька „діктатура пролетаріата та „пролэтаріатська влада“ (расейська).

Діктатура пролетаріата! По суті це визначає панування волі працюючих мас, перемогу їх волі. Хто із нас насмілиться заперечити значіння могутніх та глибоко-революційних ідей? Ніхто, а проте в теорії і практиці більшевиків ці ідеї набрали такого моторошно-перекрученого вигляду, що ми, анархісти-бунтарі, передові сурмачі соціяльної революції в Россії, оголосили найзявзятійшу боротьбу цій діктатурі.

Діктатура пролетаріята повернулася у них на диктатуру партії, що мала панувати замість волі та перемоги працюючих.

Глибока ідея повернулося у них в-тарну „фразу“, в ходульний вираз. Протягом двох років революції більшовики жили цією ходульною фразою, уперто не помічаючи, що величезна частина пролєтаріята вирушила походом проти їх режиму, проти їх диктатури.

І зараз, читаючи газети більшевиків, ми бачимо знов ті-ж ходулі, на яких вони намагаються мати вигляд страшних та високих.

„Пролетаріят іде“. „Йде могутня радянська армія, яка установить диктатуру пролетаріята“. „Хай живе диктатура пролетаріята“ і т. д., і т. д.

Ми знаємо справжню ціну всьому цьому.

Все це цілком порожні слова. Деж- справа.

Протягом п'яти з чимсь місяців трудова Вкраіна, що стогнала під ярмом денікінської навали, особливо потрібувала організаційної та воєнної допомоги. Чи дали-ж цю допомогу ті, хто самоупевнено, нахабно виголошували себе представниками диктатури праці? Чи організували вони серьозну боротьбу на місцевій території? Чи пішли-ж вони в тил ворогові, аби там чинити руйнування, плюндрування та повстання?

Ні, ні і тричі ні. Вся наволоч балаганних диктаторів, численна зграя комісарів та главковерхів, зразу-ж при наближенню ворога лигнула у затишне місце: мов корова язиком злизала. Лишились тільки згадки про їх зажерливість та злочинництво. Чи це-ж гідно дітей революції, синів пролетаріята? Авже ж що ні!

В той час, як прості сини селян, що пішли, як повстанці, змагатись за справжню соціяльну революцію та не раз віддані за це Троцьким більшевицькій анафемі та „незакону“, лишились вірними революції та інтересам пригніченої бідноти.

Протягом чотирьох з чимсь місяців билися вони з денікінцями, при неймовірних труднощах, при самих несприятливих умовах, намагаючись, прорватись в глибину країни, підняти великого бунта во ім'я щастя та волі працюючих, аж доки цього не досягли. Бунт піднято і повстанці революціонери сміло та мужньо вкладають в нього свої дорогоцінні сили.

Де-ж представники „диктатури пролетаріята“ здається-ж їх було колись сила—силенна? Невже-ж вони так далеко „відійшли“, що и досі ніяк назад не можуть дочвалати?

Кажуть, що йдуть. Так, мі певні, що вони прийдуть... Тільки даремно. Відданість овою революційній справі вони показали яскраво і працюючі чудесно розберуться в своєму становищу.

А через це: „воздадім кесарево-кесареві“.

Справу-ж, практичну будівничу роботу працюючі маси творитимуть разом з тими, хто на протязі всієї революції був постійно з масою, не тіка від ворогів та уперто змагався за перемогу праці, не шкодіючи свого життя.

Вірним та постійним поміщником трудового народу буде цього разу його рідна дитина—махновський революційний рух.

Марин.

Чому український селянин підтримує „соціялізацію землі“.

Умови селянського господарства на Україні гостро відріжняються від умов в Росії. Перш за все, в Московщині аж до останніх часів панувала передільна община, тимчасом, як в корінній Україні прединьної общини зовсім не було і тільки в східній та південній частинах України общинні переділи з'явилися в 19 віці. Відповідно до цього, український селянин значно більше зближений до свого шматка землі, ніж селянин Московщини.. Далі, в Московщині селянське господарство охоплює инші галузі виробництва, ніж на Україні. На півночі Росії хліборобство мало розвинуте через несприятливі умови грунту і підсоння (клімат)—тут переважає молочарство. В московському промисловому районі, де земля кепсько родить, маса селянского населення живе не тільки з землі, а й з ріжнорідних промислів—з праці по містах, фабриках та заводах, з кустарного виробництва та инше

Тільки, по південних кінцях Москівщини селянське хліборобське господарство має сприяючі умови для свого розвитку. На Україні маса селянського населення живе майже виключно з хліборобства; чудові умови грунту й підсоння дають можливість українському селянинові, коли він тільки має досить землі, досягнути забезпеченого становища і без підсобних промислів, продаючи лишки від свого хліборобського господарства. В звязку з цим на Україні спостерігаємо утворення численної кляси більше заможнього селянства, тимчасом як у більшости Московщини група багатших селян майже не видна серед загальної бідноти. Але, не зважаючи на цю гостру ріжницю, українське селянство, не меньше ніж російське, брало діяльну участь в повстанческих рухах 1905 і 1917—19 роках. Селянські домагання на Україні грунтовне не відріжняються від селянських домагань Московщини.

Домагання ці полягали в знищенні великого капіталистичного землевластництва і передачі всієї землі трудящому народові без жадного викупу.

До того, керуючі селянські партії на Україні зєдналися під гаслом „соціялізації землі“. Це-б то цілковите знищення приватної земельної властности, не тільки що-до землі великих властників, аж до тієї, якою володіє селянство. Далі земля передається в урівноважене користування трудящих хліборобів, шляхом переділів її з часу-на час, для додержання урівноваження в користуванні землею.

Мається на увазі утворити вирівнюючу земельну общину, поширивши її, на всю землю і запровадивши, як найгостріше, засаду урівноважуючого користування землею. З цими домаганнями виступила маса українського селянства і досягла зруйнування поміщицького господарства. Чим-же були викликані зазначені домагання і чому їх однаково підтримувало як російське селянство, що звикло до порядків, вирівнюючої земельної общини, так і селянство українське з цими порядками незнайоме?

Причин, що-до цього багато. Прилучаючися до гасла «соціялізації землі», селянство прагнуло одного — як найбільшого поширення свого землекористання. При цьому, в першу чергу, малося на увазі захопити поміщицьку землю. А домагання урівноваженого поділу всієї землі, як поміщицької, так і селянської, виникли з тої причини, що при урівноваженім поділу землі малоземельний селянин міг сподіватися більше поширити своє землекористання, ніж при захопленні тільки землі поміщицької: при «соціялізації землі» земля повинна відбіратися не тільки від поміщиків, а й від тих селян, що мали землі більше. ніж припало-б її при рівномірнім поділі на души. Таким чином, соціялізація землі обіцяє в найбільших розмірах поширити землекористання малоземельних селян.

При соціялізації землі мусят утратити землю не тільки ве-

ликі власники, які провадять капіталистичне господарство, а й ті селяне, що обробляють землю своєю власною працею, коли тільки вони володіють більшою кількістю землі, ніж їй припало-б при рівному поділі на душі.

Соціялізація землі порушує трудове право на землю—право трудящого хлібороба на землю, оброблену його власною працею.

Проти цього трудового права треба виставити вище право. Таким вищим правом і є однакове право кожного трудящого на землю—з чого виходить, що земля не може бути поділена у власність, а тільки тимчасове користування трудящого, для того, щоб не порушити права инших трудящих на землю.

Коли всі мають однакове право на землю, то земля повинна від часу з нову поділятися між працюючими, бо з часом, природньо виникає нерівність в поділі землі. Ось через що малоземельне селянство пристало до-домагання „соціялізації землі“—це домогання обіцяє найбільше поширення землекористання середнього селянства.

Чому ж селянство виставило домагання найбільшого поширення свого землекористання, не спиняючися при цьому перед зруйнованням права земельної власности. Чому українець, що не мав жадного уявлення про общинний поділ землі і поколіннями звиклий найупертіше обстоювати свій власний клапоть землі, висловився найрішучіше за знищення приватної власности на землю? Пояснити це можна тим, що селяне терплять від малоземелья. Український селянин не має змоги прохарчуватися з належної йому землі. З цього для селянина виходить необхідність арендувати поміщицьку землю, або йти до поміщицької економії на обробітки. Власна земля його не може забезпечити навіть напів голодного існування. З цього і виходить у нашого селяинна величезне бажання землі. Без поширення свого землекористання він не може вибитися із злиднів; і ця необхідна йому земля лежить у його під боком, у сусіднього поміщика. Не дивно що маса селянства йде за тими партіями, які обіщають селянинові дати землю. На Україні в селі з кожним ро ком стає все тісніше та ті снійше, бо селянське населення швидко зростає. На своєму клаптику йому все тяжче та тяжче прогодуватися,—ось через що селянська маса з охотою підтримує домагання „соціалізації землі“.

Сіндікаліст.

Резолюція

прийнята нарадою 27 листопаду в зімньому театрі по питанню „О нагальних завданнях громадсько-економичного будівництва“.

Зібралися 27 лютого в зімньому театрі, по закликанню культурно-прос. Відділу рев. повст. армії махновців робітники, селяне, урядовці й инші в числі більш 2000 чоловік для наради,, про нагальні справи громадсько економичного будівництва“, поставили:

1) Визнать скликання широкого з'їду („конференції) представників від усіх організацій та підприемств, від селян, залізничників, поштово-телеграфних урядовців і т. ин. та від повстанських частин міста Катеринославу й по змозі більш широкої околиці для вирішення ряду нагальних питань,—необхідних в самий швидкий час.

2. Пропонувать всім місцевим робітничім організаціям енергійно приступити до обговореня питання про скликання такого з'їзду, а робочі маси виявляти в цьому розуміню давлення на свої організації.

3. Пропонувать місцевим робітничім організаціям негайно зноситись по цьому питаню з комісією по скликанню з'їздів, виділеної із делегатів на олександрівському з'їзді („адреса: Военно Рев Рада; Проспект д. Карпас та син“)

4. Пропонувать комісії по скликаню з'їздів з свого боку, зноситись по цьому питанню з місцевими робітничими організаціями, з метою обговорення справи негайної підготовки по скликаню з'їзду.

Геть гризоту

Дорогі товариші, робітники та селяне!

На шматки рветься серце, коли читаєш газети більшевицьких ватажків та білих банд, котрі нас, махновців, звуть бандітами.

Невже вам, селяне і робітники, не зрозумілий рух наш? Невже ви повірите шахраям,—більшовицьким ватажкам та білим бандітам, котрі дбають захопить владу в свої руки та поставити своїе жандарів, станових і комисарів. Ім страшне наше робітниче-селянське повстання і тому вони дбають забруднити наш рух.

В цій підлости я не обвинувачую всіх більшовиків. Ні, товариші кращі революціонери пробувають у більшевиків на заднім пляні і цілком не мають голосу. Більшість же кліпо дивиться на своїх вожаків, але незабаром ця більшість скине з очей своїх більма і зрозуміє в яку заблуду введена вона своїми вотажками.

Згадайте но, товариші що діялось на Вкраіні в часи більшовизму. Кому була страшна надзвичайка? Звичайно не буржуазії, а лишне вам селянам, робітникам і повстанцям. Сотні повстанців були розстріляні лише за те,—що належали до армії Батька Махно.

Кого вони росстрілювали? Буржуазію? Ні,—селян та робітників. І вони ще сьміють так ганебно прозивати нас бандітами Сотні селян були розстріляні в Херсонщині, під час відступу лише за те, що селяне одверто казали: не хочемо комисарства. І хто ж робив це все? Звичайно не робітники, а рижні зайди—авантюристи, котрі, під революційною машкарою, займали високі посади як Троцький Дибенко і Ко.

Я пам'ятаю випадок, як наш повстанець зустрів у Катеринославі б. н-ка варти м. Гуляй Поля, який займав високу посаду при штабі Дибенка. Він не забарився заявити в штаб Дибенко, що вищезазначена особа була справді н-ком варти і глумилась при гетьмані над ним, але повстанець, як контр-революціонер, був заарештований.

З цього ви можете зрозуміти, хто такий був Дибенко, коли він н-ка варти рахував за революціонера, а чесного повстання за контр-революціонера. Щож можуть дать нам, селянам і робітникам пани. Троцький, Дибенко і ім подібні.

Ні, товариші! Час уже проснутись і самим взятись за справу. Годі вірить брехунам і політиканам! Памятайте, що рано чи пізно ви зрозумієте, що вас обдурили.

Докиж не пізно, беріться за діло, бо ви, робітники і селяне, самі зможете утворить вільне, гарне життя.

Утворюйте вільні організації. Налажуйте товарообмін міста з селом, візміть у свої руки виробництво, промисловість і всі скарби землі.

А ви-ж товариші партійні не перешкоджайте селянам і робітникам будувать вільне життя. Киньте партійну гризоту. В нас є один ворог—білогвардійська банда, і ми мусимо спільними силами розбить ворога. Беріться за рушниці і йдіть уперед. Хай селяне робітники самі стануть ковалями своєї долі.

Геть владу чоловіка над чоловіком! Геть партійну гризоту!

Геть національну ворожнечу.

Хай живе міцний союз селян, робітників і повстанців!

Хай живе соціяльна революція.

Повстанець **Колишників.**

Од Військ. Революц. Ради.

1. Голова В.-Рев. Ради приймає по загальн. справам що дня в помешканню Ради (Проспект, контора „Карпас і Син“) від 10 до 12 год. в день.

2. Комісія по справках, дотичних повстанської контр-розвідки, приймає там же що дня від 9 до 2 год. в день.

Редагує: Редакційна колегія.

Видавець: Культ.-Просв. Відділ Револ.-повстанської армії України (махновців).

Товариші, перечитавши нашу газету, не світь її, а передайте своєму товаришеві, хай і він прочитає. З рук до рук, з хати до хати.

Потрібні **ДОСВІДЧЕНІ КОРЕКТОРИ**, добре володіючі **УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ**, і 2 експедітори на провінцію. З ертатися що дня від 12 до 2 год. вдень, по адресі: Проспект, ч. 97, 2-й верх, редакція „Шлях до волі“.

ДЛЯ ВІДПОВІДАЛЬНОЇ

роботи редакції газети „Боротьба“ потрібні знавці української мови, звертатись од 10 до 12 год. по адресі: Проспект, № 97, 3-й поверх, редакція газети „Боротьба“.

ОБ'ЯВА.

В редакцію газети „Боротьба“ потрібен сторож. Звертаться в редакцію Проспект № 97, 3 й поверх.